

Tanja Vahvelainens och Tiina Tuomelas samt nio andra ledamöters motion om att inrätta en skolfredsombudsmannatjänst

VD/937/00.02.00.03/2019

Tanja Vahvelainen och **Tiina Tuomela** samt nio andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

"Vi ledamöter som undertecknat motionen föreslår att det i Vanda inrättas en tjänst som skolfredsombudsman som skulle vara direkt underställd stadsdirektören.

Utgifterna för tjänsten inklusive löne- och bikostnader kan på årsnivå tänkas ligga kring 80 000 euro och tjänsten kunde eventuellt kombineras med en barnombudsmannatjänst som Vänsterförbundet tidigare tagit upp i en motion (24.9.2018).

MOTIVERINGAR:

Det behövs nya sätt för att utrota mobbning i skolan och detta vore ett klart konkret steg.

De som blivit mobbade som barn återhämtar sig inte nödvändigtvis någonsin.

Flera undersökningar har visat att både de som blivit utsatta för mobbning och även mobbaren själv ännu senare i livet ofta har olika psykiska symptom.

Undersökningar visar också att offren för mobbning i högre grad än normalt lider av bland annat depression, ångest och självmordstankar. Utöver dessa problem förekommer det ofta både ekonomiska problem och svårigheter med att knyta mänskliga relationer.

Det har också konstaterats att mobbningen inverkar på de mobbades fysiska hälsa bland annat i form av olika psykosomatiska symptom, såsom olika smärttillstånd och allmän sjuklighet, sömnsvärigheter och nattvätning samt ätstörningar. Typiskt för dem som blivit mobbade är även att skolmotivationen avtar och att man undviker att gå till skolan.

Problemen hänger med ända in i vuxen ålder: De som blivit utsatta för mobbning i barndomen känner som vuxna ofta mindre tillit i sina människorelationer jämfört med medlemmar i kontrollgruppen och de löper en förhöjd risk att bli mobbade i arbetslivet.

Mobbningen har också följder för mobbarna. Barn och unga som mobbar andra har i olika undersökningar konstaterats lida av värk av olika slag samt sömnsvärigheter och olust. Det finns en risk att mobbare som får fortsätta med sina handlingar betar sig aggressivt även senare som vuxna.

Pojkar som mobbat andra i skolåldern har i vuxen ålder visat sig ha många slags problem som anknyter till den mentala hälsan och människorelationer, såsom aggressivitet i sällskapsrelationer, antisociala personlighetsstörningar, svag framgång i arbetslivet, rusmedelsmissbruk och kriminalitet. Man måste alltså ingripa i mobbningen, inte enbart för mobbningsoffrets utan även för mobbarens skull.

Elevernas trygghet: Enligt 20 § i lagen om grundläggande utbildning har eleverna rätt till en trygg studiemiljö. För många elever är miljön trots det inte trygg.

Följande data framkommer till exempel i skolhälsoenkätens resultat som rör elever i grundskolans årskurser 8 och 9 (materialet omfattar 82 procent av landets samtliga elever enligt årskurs):
Elever som mobbats minst en gång i veckan: 8%, av vilka 10% pojkar och 6% flickor.
Mobbningsoffer: 3% pojkar och 1% flickor.

källa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-485-495-5>

Koulukiusaaminen peruskoulun yläluokilla 2000-2007; Luopa, Pauliina; Pietikäinen, Minna; Jokela, Jukka (2008)

Vad kostar mobbningen samhället: Det är svårt att räkna ut ett exakt pris för mobbningen, men den är en av orsakerna till marginalisering. Vid undervisningsministeriet har man uppskattat att en ung person som blivit marginaliserad kostar samhället 1,2 miljoner euro under sin livstid.

källa: <https://www.is.fi/taloussanomat/oma-raha/art-2000001708425.html>

Konsekvenser på individplan:

Den mobbade: Mobbning i skolan kan i värsta fall leda till byte av skola, hemundervisning eller psykiatrisk vård. De gravaste fallen, då mobbningen redan pågått länge, kan leda till självdestruktivt beteende med antydning om mord. Att ständigt få negativ respons av de andra eleverna inverkar på den mobbades självbild och kan även påverka skolframgången samt utvecklingen av självkänslan. Fortsatt oförutsägbart beteende från kamrathåll och rädsla över att gå till skolan är även mentalt ansträngande för barnet och berövar den mobbade arbetsro och arbetsglädje.

källa: Hamarus. P 1998. *Älä kiusaa mua! Miten tunnistan ja estän koulukiusaamisen.* (s. 12) Turku. Länsi-Suomen lääninhallitus

Mobbaren: Mobbarens beteende kan med tiden bli allt värre om man inte ingriper. Hos mobbare förekommer värk av olika slag, sömnsvårigheter och olust. Mobbaren bär på sina gärningar ibland livet ut och har skuld känslor för mobbningen. Mobbaren kan också senare i livet bete sig aggressivt om mobbningen får pågå utan att någon ingriper. Om man inte får ett slut på mobbningen lär sig mobbaren också att hantera människorelationer på fel sätt. Genom att ingripa i mobbningen hjälper man mobbaren att hitta ett positivt sätt att få vänner. Man har framför allt hos pojkar som mobbat konstaterat en förekomst av olika slags problem som anknyter till den mentala hälsan och människorelationer som till exempel missbruk av rusmedel samt kriminalitet.

källa: Kaski. S; Nevalainen, V 2017. Jo riittää - irti kiusaamisesta ja kiusaajista. Helsinki: Kirjapaja. Viitanen. M. 2018 Koulukiusaamisen monet kasvot (s. 24)

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/144012/Viitanen_Michelle.pdf?sequence=1

Till vad behövs en skolfredsombudsman

1. Mobbning är fortsättningsvis ett stort problem och man har inte under 2000-talet i nämnvärd grad lyckats minska mobbningen (skolhälsoenkäterna).

2. Brist på förtroende. Föräldern eller eleven litar inte alltid på skolans förmåga att lösa problemet. Familjen kan hysa misstro gentemot skolan. Det bemötande man fått uppfattas kanske som orättvist.

"Om man tar kontakt med skolan börjar kanske läraren också mobba", Lehtoranta. J. (2011)
<https://tampub.uta.fi/handle/10024/82910>

3. All mobbning sker inte endast i skolan eller på skolvägen. Man kan exempelvis under fritiden hämnas för ett mobbningsfall som "blivit utrett". Skolfredsombudsmannen kunde fästa vikt vid den fortsatta mobbning som förekommer bland skolelever också utanför skoltid.
4. Vuxna får kännedom om endast en liten del av mobbningssituationerna. En bakomliggande orsak till att man låter bli att berätta är brist på förtroende mellan de vuxna och ungdomarna*. Skolfredsombudsmannen kan undersöka statistiken skolverksam och leta fram fall som de vuxna i skolan inte lagt märke till.
*Hamarus. P 2012. (s.27-29), Haukku haavan tekee: puututaan yhdessä kiusaamiseen. Jyväskylä: PS-kustannus.

5. Föräldrarna eller ungdomarna kunde direkt ta kontakt med ombudsmannen.

En lärare kan också så att säga "köpa" mobbarens narrativ om den mobbade och därmed handla ojust i förhållande till den som mobbas. Man kan till exempel tro att den mobbade de facto är den som mobbar. Saker ser ofta annorlunda ut då man betraktar något på alltför nära håll, i dess egen miljö. Därför behövs det en instans som står utanför skolan.

Skolfredsombudsmannen kan utöver lärarna även vara i kontakt med skolkuratorn för att få en bättre uppfattning om mobbningssituationen i en skola."

Stadsfullmäktige 28.1.2019 § 17

Beslut:

Stadsfullmäktige beslutade att ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:

– Tanja Vahvelainens och Tiina Tuomelas samt nio andra ledamöters motion om att inrätta en skolfredsombudsmannatjänst